

9

نشریه اسلامی

باسم تعالی

المستفصل

الرابطة الثقافية الإسلامية العالمية
International Islamic Cultural Association
انجمن فرهنگی جهانی اسلامی

تاریخ: 2015/7/2 شماره: 9

پاسخگوی پرسش‌های دانشجویان مسلمان

www.khetabat.com

(دنیا توشه آخرت)

سوال : با کمال تأسف بعضی‌ها بطور مبالغه آمیز و از دل و جان در عیش و عشرت و لذت و زینت دنیا و ثروت طلبی فرو رفته اند ، اینگونه افراد را به چه چیزهایی توصیه می‌نمائید ؟

جواب : بر اساس اندیشه اندیشمندان این سرای زندگانی دار سفری بیش نیست ، پس اقتضای هوش سلیم چنان است که برای منزل آخرین ، زاد و متاعی باید جست تا باعث نجات از جهنم و دخول بهشت و رضوان خدا گردد .

جهت تحقق پذیری چنین امر مهمی به عدم رغبت و تعلق قلب به دنیا و استصغار آن و قصر امل و زهد در مال و ترک آنچه انسان را از یاد خدا باز داشته ، هیچ سودی به آخرت ندارد ، و یا ضرر آن به امور دین متصور است ، توصیه می‌شود .

رونق و بهجت و عیش عارضی دنیا سریع الزوال است چنانکه رونق و منظره زراعت موقت می‌باشد سپس زرد گردیده پامال می‌شود و شادابی و زیبایی آن زائل می‌گردد :

[اَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتْرَاهُ مَصْفُورًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ] [بدانید که زندگی دنیا تنها بازی ، سرگرمی ، آرایش و پیرایش ، نازش در میان همدیگر ، و مسابقه در افزایش اموال و اولاد است و بس. دنیا همچو باران است که گیاهان آن ، کشاورزان را به شگفت می‌آورد ، سپس گیاهان رشد و نمو می‌کنند، و بعد گیاهان را زرد و پژمرده خواهی دید ، و آنگاه خرد و پریز می‌گردند . در آخرت عذاب شدیدی (برای دنیاپرستان) و آمرزش و خوشنودی خدا (برای خداپرستان) است . اصلاً زندگی دنیا چیزی جز کالای فریب نیست . (الحديد 20

نجات ابدی در عیش و عشرت و زینت فانی دنیوی حاصل نمی‌شود ، بلکه کامیابی حقیقی و جاودان در مسیر حق که عمل در راه تقرب الهی است، می‌باشد الله جل جلاله در کتاب عزیزش فرمود :

[زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِصَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَاِبِ] [برای انسان ، محبت شهوات (و دلبستگی به امور مادی) جلوه داده شده است ، از قبیل : عشق به زنان و فرزندان و ثروت هنگفت و آلف و الوف طلا و نقره و اسبهای نشاندار (و مرکبهای ممتاز) و چهارپایان (همچون : شتر و گاو و بز و گوسفند . . .) و کشت و زرع . اینها (همه) کالای دنیای پست (فعلی) است و سرانجام نیک (تلاشگران در راه حق) در پیشگاه خدا است (و همو داند که در آخرت به نیکوکاران چه چیزهایی عطاء خواهد کرد) . آل عمران - 14

کسیکه در امور آخروی سعی ورزد خداوند متعال برایش در این راه توفیق عنایت می‌فرماید ، و اجر و پاداش یک عمل صالح ده چند ، بلکه هفتصد برابر و بیشتر از آن می‌باشد ، و در زندگانی دنیوی نیز

فراخی و آسودگی نصیب وی می گردد اما کسیکه تنها برای حصول فواید دنیوی رنج و زحمت می کشد ، حاصلش بهره ای محدود دنیوی خواهد بود که آنهم فنا پذیر بوده و در آخرت هیچگونه سودی نخواهد داشت .

خداوند جل جلاله می فرماید : [اللَّهُ لَطِيفٌ يَعْبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ] (خداوند نسبت به بندگانش بسیار لطف و مرحمت دارد ، و به هر کس که خود بخواهد روزی می‌رساند (و بدو نعمت فراوان می‌دهد و خوبی می‌کند) ، و او نیرومند و چیره است (و قادر بر انجام هر کاری ، و وفای به عهدها و وعده‌های خویش است) . الشوری - 19

[مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ] (گروهی برای آخرت کشت می‌کنند و گروهی برای دنیا) . هرکس که کشت آخرت را بخواهد ، به کشت او فزون‌ی و برکت می‌دهیم، و هر کس که کشت دنیا را بخواهد، مقداری از دنیا بدو می‌دهیم ، و دیگر در آخرت کمترین بهره‌ای ندارد) . الشوری - 20

گرائیدن به لذت آنی و فانی این جهان باعث آن می گردد که احکام الهی مانند جهاد و مبارزه اسلامی بر انسان گران تمام شود، درحالیکه منافع سریع الزوال هرگز با سعادت ابدی قابل مقایسه نمی باشد .

الله متعال فرمود : [يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتِكُمُ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ] (ای مؤمنان ! چرا هنگامی که به شما گفته می‌شود : (برای جهاد) در راه خدا حرکت کنید ، سستی می‌کنید و دل به دنیا می‌دهید ؟ آیا به زندگی این جهان به جای زندگی آن جهان خوشنودید ؟ (و فانی را بر باقی ترجیح می‌دهید ؟ آیا سزد که چنین کنید ؟) تمتع و کالای این جهان در برابر تمتع و کالای آن جهان ، چیز کمی بیش نیست) . التوبه - 38

ولی متاسفانه انسان در اندیشه آینده ای پایدار نیست بلکه راحت و آرامش و عیش و عشرت این جهان فانی را یا اعتقاداً و یا عملاً بر آخرت ترجیح می‌دهد ، در حالیکه سرای آخرت از حیث کیف و کم‌افزلیت بی نهایت دارد :

[بَلْ تُؤْتُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا] (بلکه (بنا به سرشت انسانی) زندگی دنیا را (که محسوس و نقد است ، بر زندگی آخرت که نامحسوس و نسبی است) ترجیح می‌دهید و برمی‌گزینید) . الاعلی - 16

[وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى] (در حالی که آخرت (از دنیا) بهتر و پاینده‌تر است (عاقل چرا باید فانی و گذرا را بر باقی و پایا ترجیح دهد ؟) . الاعلی - 17

دین اسلام به تحریم طبیات ترغیب نمی دهد ، بر عکس کسب نفقه حلال را وسیله تقرب جستن با خداوند معرفی می کند ، مشروط بر اینکه ثروت و دارایی دنیا از حدود دست به حریم قلب تجاوز نکند ، با رعایت کردن شرط مذکور آمد و شد منافع دنیا در نظر یکسان می نماید ، سلیمان و داود علیهما السلام هم پرهیزگارترین بودند و هم مال و ملک داشتند همچنان علی بن ابی طالب و عبدالرحمن بن عوف و زبیر و عثمان رضی الله عنهم با وجود زهد و تقوی مالک یک مقدار مال و دارایی نیز بودند .

مطلوب این است که انسان در منجلا بآز و حرص گرفتار نشود ، و دنیا را جای بود و باش دایمی قرار ندهد ، بلکه مانند شخص غریب و مسافر باشد که در جمع آوری اشیای زاید مشغول نمی شود :

[عن ابن عمر رضی الله عنهما ، قال : أخذ رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم يَمِيكِيَّ فَقَالَ : كُنْ فِي الدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ ، أَوْ عَائِرٌ سَبِيلٍ وَكَانَ ابْنُ عَمْرِو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا يَقُولُ : إِذَا أُمْسَيْتَ ، فَلَا تَنْتَظِرُ الصَّبَاحَ ، وَ إِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرُ الْمَسَاءَ ، وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرْضِكَ وَ مِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ] (ابن عمر رضی الله عنهما روایت می کند که رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم شانه مرا گرفته و فرمود : در دنیا چنان زندگی کن که گویی غریب و رهگذری . و ابن عمر رضی الله عنهما می گفت : چون شب

نمودی به انتظار صبح مباش و چون صبح نمودی به انتظار شب مباش و از حالت صحت خود برای بیماریت و از زندگیّت برای مرگ خویش بهره گیر . (رواه البخاری)

چون سلف صالح پی برده بودند که دنیا جای عبور است و نه شهرستان سرور ، لذا مال و ثروت و عیش و عشرت آن نزد آنها محبوب و مرغوب نبوده ، شیفته و فریفته لذتهای آنی و فانی نفسانی نمی شدند ، جهت توضیح مفهوم فوق در حدیث ذیل توجه فرمائید : [عن عبدالله بن مسعود رضی الله عنه ، قال : نَامَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلَى حَصِيرٍ ، فَقَامَ وَقَدْ أُثِّرَ فِي جَنْبِهِ ، قُلْنَا : يَا رَسُولَ اللَّهِ لَوَاتَّخَذْنَاكَ وَطَاءً ! فَقَالَ : مَالِي وَوَلَدِيَّتِيَا ؟ مَا أَنَا فِي الدُّنْيَا إِلَّا كَرَائِبٍ اسْتَتَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا]

(عبدالله بن مسعود رضی الله عنه روایت نموده گفت : رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم بر بوریایی خوابیده و برخاستند در حالیکه اثر بوریای بر پهلویشان نمودار بود ، گفتیم : ای رسول خدا ! چه می شود که فرش نرمی برای شما بگیریم ؟ فرمود : مرا به دنیا چه کار ؟ من در دنیا جز مانند سواره ای نیستم که در سایه درختی استراحت نموده و سپس آنرا ترک کرده می رود) . رواه الترمذی

تأمل در سرعت زوال و فناء دنیا و دوام و بقای آخرت و یاد آوری موت و ترجیح دادن مصالح دین بر مصالح دنیا و بذل وقت و انفاق در راه انتشار اسلام و ترک مجالس سوء و شرکت در برنامه های فرهنگی و به تاریخ گذشتگان بدیده عبرت نگریستن که با وجود نزاع و تلاش دنیوی هیچ چیزی را با خود به خاک نبردند ، این همه در ساختار فهم شخصیت کامیاب نقش بارزی را ایفاء می کنند .

قیمت و اهمیت دنیا در برابر ارزش و نعمت آخرت بی نهایت منفی است :

[عن المُسْتَوْرِدِ بْنِ شَدَّادٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ : مَا الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مِثْلُ مَا يَجْعَلُ أَحَدُكُمْ أَصْبَعَهُ فِي الْيَمِّ ، فَلْيَنْظُرْ يَمَّ يَرْجِعُ ؟] (مستورد بن شداد رضی الله عنه روایت می کند که رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم فرمود : نیست دنیا در برابر آخرت مگر مثل آنکه یکی از شما انگشت خود را در دریا داخل کند ، باید ببیند که چه باز می گرداند ؟) رواه مسلم .

پس دنیا دار اقامت نیست که انسان به آن دل بندد و یا از سود و خسارتش خرسند و اندوهگین شود .

سعدی (رحمة الله عليه) گوید :

دینی آنقدر ندارد که بر او رشک برند	یا وجود و عدمش را غم بیهوده خورند
نظر آنانکه نکردند درین مشتی خاک	الحق انصاف توان داد که صاحب نظرند
عارفان هر چه ثباتی و بقائی نکند	گر همه ملک جهانست به هیچش نخرند
تا تناول نپسندی و تکبر نکنی	که خدا را چو تو در ملک بسی جانورند
اینسرائیست که البته خلل خواهد کرد	خنک آن قوم که در بند سرای دگرند

باسم (از):

و کتر: نهضتیار خطیبی